

Met de totstandkoming van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) is participatie van kinderen en jongeren hoe langer hoe meer een onderwerp geworden dat aan belang heeft gewonnen. Kinderen en jongeren vandaag zijn uitgegroeid tot individuen met eigen rechten en tot sociale actoren. Zo worden jongeren meer en meer betrokken binnen het gezin, in het jeugdwerk, op school, ...

Een domein waar relatief weinig succes werd geboekt m.b.t. actieve deelname van jongeren is **politieke participatie**. Structurele vormen van politieke participatie op het politieke forum zijn slechts beperkt aanwezig en zijn vaak gekenmerkt door 'schijnparticipatie', waardoor jongeren geen significante rol spelen in het politiek proces. UNICEF stelt hierover in zijn jaarlijks rapport 'De Toestand van de Kinderen in de Wereld' - dat in 2003 in het teken stond van participatie van jongeren- het volgende:

"Kinderen en jongeren zijn, in termen van openbaar beleid en van uitgebrachte stemmen op het nationaal kiesplatform, virtueel onzichtbaar. Zelfs in de meest gezonde democratische samenlevingen die in dienst van de kiezersbelangen worden geleid, worden kinderen veelal gemarginaliseerd op grond van de veronderstelling dat hun ouders in hun plaats hun stem zullen laten horen. De voormalige Voorzitster van het Europees Parlement, Nicole Fontaine, concludeerde als volgt: 'De relatieve onzichtbaarheid van de eigen, unieke ervaringen en inzichten van de kinderen in alle wetgevende en beleidsbepalende fora, heeft ertoe geleid beleidslijnen te bepalen die de kinderen discrimineren. Nergens komt dit beter tot uiting dan in het domein van het economische beleid, waar het gebrek aan actieve inschatting van de situatie door kinderen heeft geleid tot een onaanvaardbare stijging van de kinderarmoede in heel de Europese Unie.'"¹

Voor beleidsmakers wordt de mening van kinderen en jongeren veelal irrelevant geacht. Andersom kan men ook vaststellen dat jongeren maar weinig geïnteresseerd zijn in het politieke bedrijf. Dit leidt tot een steeds verdere vervreemding van jongeren t.a.v. het politieke gebeuren.

Men kan inderdaad concluderen dat het uitsluiten van minderjarigen bij stemrecht, waardoor zij niet in staat zijn enige invloed uit te oefenen op die personen en structuren die over hun leven zullen beslissen, een ernstige discriminatie is van het recht op vrije meningsuiting, enkel en alleen op basis van leeftijd.

Het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind erkent nochtans het recht op vrijheid van meningsuiting, maar spreekt zich echter niet uit over specifieke vormen van politieke participatie, waaronder stemrecht. Een aantal bepalingen in het Verdrag verwijzen onrechtstreeks naar politieke inspraak van minderjarigen:

- **Artikel 12** van het Verdrag bepaalt dat kinderen het recht hebben op een eigen mening en deze te formuleren als het om zaken gaat die hun eigen belangen en situatie aangaan, en dat die mening ook zoveel mogelijk mee zal wegen in de besluitvorming. Stemrecht zou in het verlengde kunnen liggen van dit artikel 12.

¹ UNICEF (2002), *De Toestand van de Kinderen in de Wereld 2003. Participatie van jongeren*, p. 54-55.

- Verder erkent **artikel 13** het recht op vrijheid van meningsuiting, waardoor het kind het recht heeft informatie te verkrijgen of bekend te maken en zijn of haar mening uit te drukken.
- Verder erkennen **artikel 14** m.b.t. vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst, en **artikel 15** dat handelt over de vrijheid van vereniging het statuut van kinderen en jongeren als dragers van fundamentele mensenrechten met eigen ideeën en meningen.

In het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind worden minderjarigen dus ontegensprekelijk als actoren met medezeggenschap beschouwd, wat positief vertaald kan worden in concrete maatregelen voor politieke participatie zoals stemrecht.

Politieke participatie als invloed hebben en deze ook kunnen uitoefenen in het beslissingsproces, waarbij rekening wordt gehouden met de eigen ideeën en perspectieven, kan op verschillende manieren gebeuren. Iedereen heeft wel al eens gehoord van het scholierenparlement, kindergemeenteraden en -provincieraden, of lokale jeugdraden. Vaak worden deze initiatieven geleid door kinderen zelf. Maar ook binnen bestaande volwassenstructuren (het parlement, de vakbonden,...) zouden kinderen en jongeren een invloed moeten hebben waarbij de reguliere politieke instituties rekening houden met kinderen en jongeren. **Stemrecht** is hier een belangrijk instrument voor.

Her en der duiken er stemmen op die pleiten voor een verlaging van de stemgerechtigde leeftijd naar 16 jaar. Hoewel stemrecht slechts één instrument is binnen de vele vormen van politieke participatie, is het voor minderjarigen een belangrijk onderwerp, niet in het minst vanwege de symbolische waarde ervan. Stemrecht is inderdaad dé symbolische test voor politieke participatie van kinderen en jongeren, en daardoor ook het criterium van **volwaardig burgerschap**.